

New Commentary on the Code of Canon Law. Commissioned by The Canon Law Society of America, red. John P. Beal, James A. Coriden, Thomas J. Green, Paulist Press, New York, N.Y./Mahwah, N.J. 2000², ss. 1952.

Podczas promulgacji nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego 25 stycznia 1983 r. Jan Paweł II wyraził życzenie, „aby nowe kanoniczne ustawodawstwo stało się skutecznym instrumentem, z którego pomocą Kościół będzie mógł się urzeczywistniać według ducha Soboru Watykańskiego II i coraz bardziej będzie się okazywał odpowiedni do zbawczego swego zadania, wykonywanego w tym świecie”¹.

Aby to pełne troski życzenie papieża mogło się zrealizować, należy koniecznie przyjąć, że nowy zbiór prawa powinien być poznany nie tylko przez specjalistów prawa kanonicznego, ale także przez tych wszystkich, którzy biorą na siebie odpowiedzialność za budowanie sprawiedliwego porządku społecznego ludu Bożego, tzn. przez chrześcijan zaangażowanych w swoich wspólnotach w szukaniu harmonii między obowiązującą dyscypliną kościelną i wolnością dzieci Bożych.

Pierwszy komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego wydany w 1985 r. podobnie jak obecny, chociaż przygotowany pod kierunkiem amerykańskich specjalistów w prawie kanonicznym: Johna P. Beala, profesora prawa kanonicznego na Katolickim Uniwersytecie w Waszyngtonie, Jamesa A. Coridena profesora prawa kościelnego i dziekana honorowego Unii Teologicznej w Waszyngtonie, Thomasa J. Greena profesora prawa kanonicznego na Uniwersytecie Katolickim w Waszyngtonie, wybiega daleko poza granice jednego tylko kraju i staje się bez wątpienia komentarzem międzynarodowym. To dzieło jest kompleksowym i uwspółcześionym komentarzem do Kodeksu Prawa Kanonicznego przygotowanym przez czołowych kanonistów Ameryki Północnej i Europy. Zawiera nowe tłumaczenie tekstu Kodeksu oraz szczegółowe komentarze 36 uczonych z całego świata współpracujących z Amerykańskim Stowarzyszeniem Prawa Kanonicznego.

Całość komentarza poprzedzona została trzema artykułami wstępnymi. W pierwszym artykule Ladislas Örsy, profesor Uniwersytetu Katolickiego w Waszyngtonie, stara się odpowiedzieć na pytanie dotyczące miejsca i roli prawa w Kościele (s. 1-10). W drugim – Frederick R. McManus stara się przybliżyć wszystkie ważniejsze dokumenty wydane w latach 1983-1999 (s. 11-26). Trzeci artykuł autorstwa prof. Johna D. Farisa jest krótką prezentacją historyczno-prawną Kodeksu Kanonów Katolickich Kościołów Wschodnich z 1990 roku (s. 27-41). Do tekstu artykułów wstępnych dołączona została bibliografia dotycząca omawianych zagadnień (s. 41-44).

Najobszerniejszą część stanowi komentarz wybitnych ekspertów prawa do poszczególnych ksiąg Kodeksu Prawa Kanonicznego (s. 47-1854). Edytorzy komentarza

¹ *Konstytucja apostolska „Sacrae disciplinae leges”*, AAS, 75(1983), pars II, p. XIII.

pozostawili wszystkim autorom duży zakres swobody w komentowaniu poszczególnych partii materiału. Pod względem edytorskim postarano się jednak o ujednoczenie stylu i języka. Każdy kanon ma swój komentarz, a na końcu komentowanej części poszczególni autorzy dołączyli zwięzłą bibliografię. Całość publikacji przygotowana jest w ten sposób, że lekturę można rozpocząć w każdym miejscu, bez konieczności czytania całej pracy. Pracę zamyka indeks (s. 1859-1952), który ułatwia szybki wgląd w poszczególne zagadnienia.

Autorzy komentarza nie pretendują do tego, aby zobowiązać każdego chrześcijanina do osobistego poznania Kodeksu Prawa Kanonicznego. Oczekują raczej, że nowy korpus legislacyjny Kościoła łacińskiego z komentarzem będący zbiorem normatywnym – a nawet doktrynalnym – pozwoli na odpowiednie zrozumienie norm i ich właściwą aplikację, która również należy do części zadania dotyczącego budowania Ciała Chrystusowego, obejmującego – jak to naucza Sobór Watykański II – wszystkich członków pielgrzymującego ludu Bożego (LG, 32).

Lektura Komentarza do Kodeksu wymaga czasu i znajomości prawa kanonicznego. Jednak specjalistyczny język, który jest stosowany w technice legislacyjnej, odpowiada tradycji, a także postępowi w dziedzinie kultury ludzkiej. Pomimo swego profesjonalno-kanonicznego zabarwienia język samych komentarzy jest wyjątkowo pastoralny. Komentarz jest zatem pomocą dydaktyczno-pastoralną dla wszystkich stosujących prawo kanoniczne w swojej pracy zawodowej.

Omawiane dzieło wskazuje również na zmiany, jakie dokonały się w życiu Kościoła i prawa kanonicznego od chwili pierwszego wydania Komentarza do Kodeksu Prawa Kanonicznego w 1985 r.; jego tekst i komentarz stał się angielskojęzycznym punktem odniesienia dla naukowców, studentów, duchownych i świeckich we wszystkich częściach świata. Od tej pory jednak odnotowuje się jedną poprawkę do Kodeksu z 1983 roku. Komentarz w tym tomie uwzględnia Kodeks Kanonów Katolickich Kościołów Wschodnich z 1990 roku i teksty prawne, takie jak: *Ex Corde Ecclesiae*, dotyczące uniwersytetów katolickich. Przede wszystkim jest napisany w świetle zmian w życiu Kościoła dotyczących chociażby inicjacji chrześcijańskiej i innych sakramentów i roli świeckich w Kościele. Jest to komentarz wzbogacony o życiowe doświadczenie, napisany z myślą o duchownych i duszpasterstwie w Kościele rzymskokatolickim w nowym milenium.

Komentarz dzięki pogłębionej analizie kanonów ułatwia zrozumienie sensu norm i ducha prawodawcy nie tylko prawnikom zajmującym się prawem kanonicznym, ale wszystkim członkom Kościoła. Jest on cennym źródłem kanonicznym zarówno dla uczonych zajmujących się prawem kanonicznym, pracujących w kuriach diecezjalnych i parafiach, jak i dla każdego, kto pragnie zrozumieć prawo wewnętrzne Kościoła katolickiego.

Krzysztof Orzeszyna